



انجمن علمی پرستاری ایران

آموزش پرستاری

دوره اول شماره ۲ زمستان ۱۳۹۱

- ۱ - بررسی بستر و زمینه آموزش مراقبت فرهنگی در ایران
محمدرضا حیدری - منیره انوشه - تقی آزادارمکی - عیسی محمدی
- ۹ - تبیین تجارب دانشجویان پرستاری در زمینه مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری با روش‌شناسی کیفی
معصومه همتی مسلک پاک - حسین حبیبزاده
- ۲۱ - بررسی موانع آگاهی و باورها در زندگی با دیابت نوع ۲ و عوامل مرتبط با آن
فرشته مجلسی - بهرام محبی - آذر طل - عباس رحیمی‌فروشانی
- میزان دستیابی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری به اهداف آموزشی از دیدگاه دانشجویان و سرپرستاران
بخش‌ها ۲۹
بهروز مهران - مریم وحیدی - حسین نامدار ارشتاب - لاله حسینی شهیدی - محمد مجلی
- بررسی میزان دستیابی دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد به اهداف برنامه درس اصول و
مهارت‌های پرستاری ۳۶
محمد مجلی - بهروز مهران
- ۴۲ - تأثیر برنامه آموزشی رفتار قاطعانه بر سطح قاطعیت دانشجویان پرستاری
ترانه تقوی لاریجانی - فاطمه رضایت - نعیمه سیدفاطمی - عباس مهران
- تعیین امتیاز کمی آسیب‌های شغلی موجود و عوامل زمینه‌ساز آن‌ها در بین پرستاران شاغل در بیمارستان‌های
آموزشی شهر اراک ۵۳
پوران وروانی فراهانی - داود حکمت‌پو - هیمن امینی
- ۶۲ - مقایسه یادگیری تفسیر الکتروکاردیوگرام با دو روش «وب‌کوئست» و سخنرانی در دانشجویان پرستاری
سید سعید نجفی - مهران حقگو - محمد حسین کاوه - پریسا منصوری

به نام خداوند جان و خرد
مجله آموزش پرستاری
فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران
دوره اول - شماره ۲ - زمستان ۱۳۹۱

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول و سردبیر: دکتر فاطمه الحانی
- مدیر اجرایی: دکتر مجتبی ویس مرادی
- شماره پروانه انتشار وزارت ارشاد اسلامی: ۹۴/۴۸۲۳ مورخ ۹۱/۲/۲۰

• مشاوران علمی این شماره (به ترتیب حروف الفبا):

دکتر فروزان آتش زاده شوریده
دکتر فرشته آیین
حسین ابراهیمی
دکتر محمد اسماعیل پور بندینی
اکرم پرند
دکتر فاطمه جعفرآقایی
دکتر محمدرضا حیدری
دکتر ناهید رژه
دکتر مریم رسولی
محمدعلی سلیمانی
دکتر رضا ضیغمی
دکتر آذر طل
دکتر سامره عبدلی
پوران فراهانی
دکتر انوشیروان کاظم نژاد
محمد مجلی
سید سعید نجفی
دکتر مجتبی ویس مرادی
دکتر مجیده هروی
دکتر فریده یغمایی

• شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر محمد اسماعیل پور بندینی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی گیلان
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر منیر انوشه، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسا یکتا، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر حمید پیروی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر محمدعلی چراغی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر محمدعلی حسینی، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سیده فاطمه حق دوست اسکویی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر محمدرضا حیدری، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر ناهید دهقان نیری، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر ناهید رژه، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر سادات سیدباقر ملاح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمه سیدفاطمی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر آذر طل، دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر عباس عبادی، استادیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
- دکتر عباس عباس زاده، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر شهرزاد غیاثوندیان، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علی فخرموحدی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی سمنان
- دکتر مسعود فلاحي خشکناپ، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر انوشیروان کاظم نژاد، استاد گروه آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر حسن ناوی پور، استادیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجتبی ویس مرادی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجیده هروی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

• ویراستار انگلیسی: دکتر مجتبی ویس مرادی

• ویراستار فارسی: دکتر فاطمه الحانی

• حروفچینی و صفحه آرایی: فرشته حیدری

• طراح جلد: اصغر سورانی

• ناشر: انجمن علمی پرستاری ایران

• نشانی: تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• کدپستی: ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، صندوق پستی: ۱۴۱۹۵/۳۹۸، تلفن و نمابر: ۶۶۵۹۲۵۳۵

• e-mail: info@jne.ir , Website: http://jne.ir

تبیین تجارب دانشجویان پرستاری در زمینه مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری با روش‌شناسی کیفی

معصومه همتی مسلک^۱، حسین حبیب‌زاده^۲

چکیده

مقدمه: اطمینان از کیفیت آموزش و حفظ و نگهداری آن یکی از وظایف اصلی دانشکده‌های پرستاری است. کسب اطلاعات در مورد مشکلات آموزش دروس نظری، زمینه مناسب را برای اصلاح و رفع آن‌ها و فراهم کردن آموزش‌های اثربخش‌تر، ایجاد می‌کند. هدف از این مطالعه تبیین مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری از ادراک دانشجویان پرستاری با رویکرد تحقیقات کیفی است.

روش: یک پژوهش کیفی با روش تحلیل محتوای کیفی قراردادی، جهت رسیدن به هدف انجام شد. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند با شرکت ۱۷ دانشجوی پرستاری انجام گردید. نمونه‌گیری مبتنی بر هدف از بین دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، صورت گرفت.

یافته‌ها: با استفاده از تجزیه و تحلیل دست نوشته‌ها چهار طبقه مربوط به مشکلات آموزش دروس نظری دانشجویان پرستاری از مفاهیم استخراج شد: ۱- مدرس غیر اثربخش ۲- برنامه درسی غیرپویا ۳- امکانات و محیط نامناسب آموزشی ۴- عوامل مربوط به ویژگی‌های فرد تحت آموزش، از مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری از ادراک دانشجویان پرستاری بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که ادراک دانشجویان از مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری علاوه بر مدرس، مربوط به عوامل دیگری نیز می‌باشد. با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌گردد مسئولین با تأمین امکانات و تجهیزات محیط آموزشی و مدرسین با ارتقای مهارت‌های آموزشی و به‌کارگیری مهارت‌های ارتباطی، در برطرف کردن این مشکلات گام‌های مؤثری در امر آموزش و ارتقای انگیزه و اعتماد به نفس دانشجویان پرستاری بردارند.

کلید واژه‌ها: مشکلات آموزش دروس نظری، دانشجویان پرستاری، مطالعه کیفی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۱/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۸/۱

۱ - استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران (نویسنده مسؤول)
پست الکترونیکی: hemmatma@yahoo.com

۲ - استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

مقدمه

آموزش یعنی فراهم ساختن موجباتی که فراگیران بتوانند به کسب اطلاعات و معلومات مورد نظر بپردازند و همچنین مهارت‌ها و توانایی‌هایی به دست آورند که موجب تسلط آنان در یک رشته از دانش‌ها، فنون و هنرها شود (۱). آموزش عالی یکی از عناصر کلیدی توسعه انسانی در هر کشور به شمار می‌رود (۲). مؤسسات آموزشی در صورتی از عهده وظایف و اهداف خود بر می‌آیند که از نظر کیفیت آموزشی در وضعیت مطلوب باشند (۳). آموزش زمانی مؤثر است که طراحی و برنامه‌ریزی شده باشد و در طراحی آموزشی و تحصیلی نیز شناخت نیازمندی‌های آموزشی دانشگاه و نیازهای تحصیلی دانشجویان و دسته‌بندی آن‌ها لازم است (۴).

دانشجویان ارکان اصلی دانشگاه بوده و در آینده پیکر اصلی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را تشکیل می‌دهند (۵). دانشجویان را باید محور فرآیند تدریس در دانشگاه دانست (۶). از آنجایی که دانشگاه‌ها مسئولیت مستقیم تعلیم و تربیت دانشجویان و نیروهای متخصص کشور را به عهده دارند لذا لازم است در ابعاد مختلف آموزشی برای طول دوره تحصیل دانشجویان برنامه‌ریزی نمایند (۷).

پرستاری آمیخته‌ای از دانش و مهارت‌های بالینی جهت رفع نیازهای مددجویان و خانواده‌هایشان است (۸). از آنجا که آموزش پرستاری در کشور ما از یک پیشینه تاریخی غنی برخوردار است، شناسایی مسایل موجود در آموزش پرستاری و اقدام برای رفع و اصلاح آن‌ها موجب بهبود دستیابی به اهداف آموزش و تربیت افراد ماهر و ارتقای کیفیت خدمات درمانی و بهداشتی در سطح کشور خواهد بود (۹). اطمینان از کیفیت آموزش و حفظ و نگهداری آن یکی از وظایف اصلی دانشکده‌های پرستاری است. خدمات آموزشی دانشکده‌های پرستاری باید به گونه‌ای ارایه شود که فراگیران احساس امنیت نموده و آمادگی لازم برای یادگیری بیشتر را پیدا کنند (۱۰).

اغلب دانشجویان در سال‌های اول و دوم تحصیلات دانشگاهی، بیشتر دچار مشکلات و افت تحصیلی می‌شوند. مطالعات قبلی نشان داده‌اند که عدم اطلاع از قوانین، مقررات و ضوابط آموزشی و عدم آگاهی از آینده تحصیلی و شغلی، برخی از مهم‌ترین مشکلات تحصیلی دانشجویان

می‌باشند که عدم حل به موقع آن‌ها، به ویژه در سال‌های اول و دوم تحصیل دانشگاهی باعث ایجاد مشکلات عدیده‌ای برای دانشجویان می‌گردد (۱۱-۱۳).

Lindop تأکید کرده است که آموزش‌دهندگان پرستاری برای ارتقای یادگیری، باید از دیدگاه دانشجویان در مورد توسعه برنامه آموزشی و کاهش عوامل تنش‌زا آگاه شوند (۱۴). درک دیدگاه دانشجویان در ارتباط با عوامل مرتبط به آموزش پرستاری حیاتی است، به طوری که Doust آگاهی از دیدگاه دانشجویان را برای کمک به تسهیل یادگیری آنان مهم‌ترین هدف آموزش پرستاری ذکر کرده است (۱۵). در برنامه آموزش پرستاری نقش دانشجویان به خاطر تجربه کامل این برنامه مهم و حیاتی است. دانشجویان به عنوان دریافت‌کنندگان آموزش اساتید بهترین منبع برای قضاوت و شناسایی مشکلات آموزشی هستند (۱۶). مطالعات انجام شده در کشور ما بیشتر متمرکز بر مشکلات آموزش‌های بالینی دارد (۱۷-۱۹). در یک مطالعه کیفی انجام شده توسط شریفی و معصومی از تجارب دانشجویان پرستاری در بالین، اضطراب و گپ بین تئوری و عمل بود (۲۰). در یک مطالعه مروری سیستماتیک از عوامل تنش‌زای بالینی در دانشجویان پرستاری روابط و عکس‌العمل‌های بین شخصی بود (۲۱). مطالعات محدودی در ایران دیدگاه دانشجویان پرستاری را در مورد جوانب آموزش نظری پرستاری را بررسی کرده‌اند، تحقیقات انجام شده در زمینه دروس نظری، بیشتر بر ارزیابی دانشجویان از تدریس (۲۲) و درک دانشجویان از تدریس مؤثر تکیه دارند (۲۳). باید توجه داشت که آموزش در کلاس مقدم بر آموزش بالینی بوده و دانشجویان را برای ورود به عرصه بالینی آماده می‌کند، و از سوی دیگر برای رسیدن به آموزش مؤثر نظری باید از مشکلات توأم با آموزش آگاهی داشت. انجام مطالعه در زمینه مشکلات آموزش نظری می‌تواند در پیشرفت و آموزش نظری در پرستاری مؤثر واقع شود. بنابراین با توجه به کمبود مطالعات در این زمینه و خصوصاً عدم انجام مطالعه‌ای با رویکرد کیفی در مورد مشکلات آموزش دروس نظری که دید وسیع‌تر و عینی‌تر از پدیده مورد بررسی به دست می‌دهد، این مطالعه با هدف تبیین درک دانشجویان پرستاری از مشکلات آموزش نظری، دیدگاه واقعی دانشجویان پرستاری را در مورد آموزش نظری تشریح کرده است.

روش مطالعه

از آنجایی که مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری از منظر درک دانشجویان به طور عمده ناشناخته می‌باشد یک روش کیفی برای انجام مطالعه انتخاب شد (۲۴). این پژوهش یک مطالعه کیفی از نوع آنالیز محتوای قراردادی (Conventional) بود که با روش مصاحبه عمیق و نیمه ساختارمند، تجربه دانشجویان پرستاری را در مورد مشکلات آموزش دروس نظری تبیین کرد. تحلیل محتوای قراردادی یک روش تحقیق است که به منظور تفسیر ذهنی (subjective interpretation) محتوای داده‌های مکتوب به کار می‌رود. در تحلیل محتوای قراردادی، طبقات به طور مستقیم از داده‌های متنی استخراج می‌شود. تحلیل محتوا چیزی فراتر از استخراج محتوای عینی برگرفته از داده‌های متنی می‌باشد، از این طریق می‌توان مضمون‌ها و الگوهای پنهان را از درون محتوای داده‌های شرکت‌کنندگان در مطالعه نمایان کرد (۲۷-۲۵). مشارکت‌کننده‌های تحقیق از دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه انتخاب شدند و نمونه‌گیری به صورت مبتنی بر هدف و با شناخت قبلی از دانشجویان توسط پژوهشگرها از بین دانشجویان ترم سوم به بالا که تجربه کامل از حضور در کلاس‌های نظری را داشتند، انجام گرفت. معیار حجم نمونه در این مطالعه مشابه مطالعات کیفی تا رسیدن به اشباع اطلاعاتی بود و جایی که داده جدیدی به دست نیامد، نمونه‌گیری به پایان رسید (۲۴). در مجموع تعداد مشارکت‌کنندگان در پژوهش به ۱۷ نفر رسید. به منظور جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. سوالات کلی به عنوان راهنمای مصاحبه طراحی شدند که پاسخ باز و تفسیری داشته و پاسخ افراد، روند آن را هدایت می‌کرد دو سؤال اصلی مطرح شده در مصاحبه‌ها عبارت بود از: ۱- در مورد تجربیات خود از عواملی که بر نحوه آموزش نظری شما تأثیر گذاشته توضیح دهید؟ ۲- کلاس‌های نظری خود را در نظر بیاورید، چه مشکلات آموزشی در این کلاس‌ها تجربه کرده‌اید؟ مدت انجام مصاحبه‌ها ۳۰ تا ۶۰ دقیقه بود که در اتاق مشاوره دانشکده پرستاری و مامایی انجام شد. پس از تجزیه و تحلیل هر مصاحبه، مصاحبه بعدی انجام می‌گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی از نوع

قراردادی استفاده شد. در این روش از طریق فرآیند طبقه‌بندی سیستماتیک، کدها و طبقات مورد شناسایی قرار می‌گیرند. بنابراین در این مطالعه با استفاده از این روش هر مصاحبه ضبط شده بلافاصله بعد از هر مصاحبه کلمه به کلمه مکتوب شده و سپس نسخه نوشته شده چندین نوبت برای آشنایی با داده‌ها خوانده شد. در ادامه مصاحبه مکتوب شده در بررسی مجدد خط به خط برای تشخیص واحدهای معنایی خوانده شد. فرآیند تجزیه و تحلیل با خلاصه کردن واحدهای معنایی و تبدیل آن‌ها به کدها، زیرطبقات و طبقات با رعایت قوانین معتبر انجام یافت (۲۷و۲۵). در تفسیر داده‌ها محتواهای آشکار و پنهان مدنظر بود (جدول شماره ۱).

به منظور افزایش قابلیت اعتماد داده‌ها از روش‌های کار طولانی مدت با موضوع تحقیق (Prolonged engagement)، بازنگری ناظران (External check) و کنترل یافته‌ها با مشارکت‌کنندگان از نظر میزان انعکاس تجربیات آنان، استفاده شد. کدهایی که از نظر مشارکت‌کنندگان بیانگر دیدگاه آنان نبود، اصلاح می‌گردید. برای بازنگری ناظرین، متن برخی از مصاحبه‌ها، کدها و طبقات استخراج شده علاوه بر محققان توسط چندین نفر از اعضای هیأت علمی مورد بررسی قرار گرفت که ۹۲٪ توافق در میان نتایج استخراج شده وجود داشت. همچنین برای بررسی قابلیت انتقال‌پذیری، از دانشجویان دیگر در خصوص تطابق یافته‌ها با تجربیات آنان سؤال شد. برای جلوگیری از سوگیری نیز محقق در طول تحقیق نظرات خود را درباره پدیده مورد بررسی می‌نوشت و از این طریق سعی می‌نمود آن‌ها را از دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان جدا کند. در این پژوهش در ابتدا هدف تحقیق، روش مصاحبه و حق مشارکت‌کنندگان برای شرکت در مطالعه یا امتناع آن‌ها توضیح داده شد. اصول محرمانه بودن اطلاعات و کسب رضایت آگاهانه جهت مصاحبه و ضبط گفتگو رعایت گردید. برخورداری از حق کناره‌گیری از پژوهش در هر زمان از جمله ملاحظات اخلاقی بود که رعایت شد.

یافته‌ها

در مجموع مصاحبه با ۱۷ دانشجوی پرستاری موجب دستیابی به غنای اطلاعاتی، اشباع و تکرار داده‌ها

شد. مشخصات فردی مشارکت‌کنندگان در جدول شماره ۲ آمده است.

از داده‌های تحقیق ۱۸۹ کد استخراج شد که تحت ۴ طبقه کلی شامل «مدرس غیراثربخش»، «برنامه درسی غیر پویا»، «امکانات و محیط نامناسب آموزشی» و «عوامل مربوط به ویژگی‌های فرد تحت آموزش» طبقه‌بندی گردید. هر یک از این طبقات خود دارای زیرطبقات مربوط به خود بودند (جدول شماره ۳).

طبقه اول: مدرس غیراثربخش

این طبقه مشکلات مربوط به مدرسین دروس نظری را توصیف می‌کند. زیرطبقات شامل ویژگی‌های فردی مدرس و مهارت‌های تدریس می‌باشد.

زیرطبقه اول: ویژگی‌های فردی مدرس

مشارکت‌کنندگان معتقد بودند یکی از مشکلات آموزش در کلاس‌های نظری، ویژگی‌های فردی مدرس از جمله مواجهه نامناسب مدرس با دانشجویان است. در این مطالعه بی‌احترامی یکی از مصداق‌های مواجهه نامناسب ذکر گردید.

«فقط کافی است چند دقیقه دیر به کلاس برسی بعضی از اساتید چنان با توهین و بی‌احترامی با تو برخورد می‌کنند که در محیط آکادمیک اصلاً جای نداره و تو از هر چی درس و آموزش هست دلسرد می‌شی، من نمی‌گم دیر رفتن به کلاس موجه بشه ولی خوب بعضی وقت‌ها برای همه پیش می‌آد که دیر برسه» (دانشجوی پسر ترم سوم)

مشارکت‌کنندگان در این پژوهش معتقد بودند که برخی از اساتید آن‌ها در زمینه محتوایی که آموزش می‌دهند دارای سطح قابل قبولی از دانش تخصصی نیستند و بدنه دانش خود را به روز نمی‌کنند.

«براساس تجربه دو ساله‌ای که کسب کرده‌ام، کسی که به عنوان یک مدرس وارد کلاسی می‌شود باید تدریس به اندازه‌ای برایش در اولویت باشه که آماده سر کلاس بیاد عذر می‌خوام اینو می‌گم بعضی از اساتید ما همین‌جوری سر کلاس حاضر می‌شوند و هر چی دلشون می‌خواد سر کلاس ارایه می‌دهند و اصلاً به سرفصل‌ها توجه هم نمی‌کنند ... بعضی از سؤال‌های ما در کلاس بی‌جواب می‌ماند» (دانشجوی پسر ترم پنجم)

داده‌های به دست آمده از مطالعه نشان داد که اکثریت دانشجویان معتقدند که باورهای اساتید در مورد

رشته پرستاری در نحوه آموزش آن‌ها مؤثر است. اساتیدی که به حرفه خود متعهد نبودند، بدون علاقه و انگیزه کافی در کلاس‌های درسی حاضر می‌شدند.

«من یادمه از همون ترم یک که در بعضی از کلاس‌ها حاضر می‌شدم احساس می‌کردم که بعضی از اساتید خودشان اصلاً به رشته پرستاری چندان اعتقادی ندارند، بعضی از اساتید هم که اصلاً به صراحت به بچه‌ها می‌گفتند که بهتر است از این رشته انصراف داده و رشته دیگری را شروع کنند، خوب شما فکر می‌کنید یک همچنین فردی می‌تواند در امر آموزش موفق باشد؟» (دانشجوی دختر ترم هفتم)

زیرطبقه دوم: مهارت‌های تدریس

داده‌های به دست آمده از مطالعه نشان داد که برخی از دانشجویان معتقد بودند که اساتیدشان از روش‌های نوین در آموزش استفاده نمی‌کنند. آنان ذکر کردند که اکثر کلاس‌ها به صورت استاد-محوری و سخنرانی اداره می‌شود.

«استادها اغلب می‌خواهند از فرصت کلاس به طور کامل استفاده کنند و بدون هیچ وقفه‌ای یک ساعت و نیم به طور یک طرفه صحبت می‌کنند، خوب روش سخنرانی روش خسته‌کننده‌ای است و به نظر من بعد از دقایق اولیه کلاس، آموزش دیگر چندان مؤثر نیست و تو نمی‌توانی مثل نیم ساعت اول کلاس حواست رو جمع کنی» (دانشجوی دختر ترم پنجم)

برخی از مشارکت‌کنندگان به تجربه ناکافی برخی از اساتید خود در مدیریت کلاس اشاره کرده و ذکر کردند که در برخی از مواقع جو کلاس به گونه‌ای است که در آن تمرکز کردن مشکل بوده و هدف نهایی آموزش که یادگیری است، اتفاق نمی‌افتد. یکی از مشارکت‌کنندگان این زمینه می‌گوید:

«بچه‌های کلاس ما شیطنت بیش از حد دارند و بعضی از اساتید توانایی برقراری و حفظ نظم کلاسی را ندارند، به طوری که در بعضی از ساعت‌های کلاسی متلک و خنده‌ها و صدای موبایل و ... چیزهایی هستند که به تو اجازه نمی‌دهند که حواست را جمع کنی اصلاً بهتر است بگویم سر رشته از دست استاد هم خارج می‌شود» (دانشجوی دختر ترم ششم)

در این مطالعه برخی از دانشجویان از شیوه ارزشیابی اساتید خود راضی نبوده و بیان می‌کردند که

زیرطبقه دوم: سازماندهی نامناسب زمان آموزش

اکثر مشارکت‌کنندگان در این مطالعه معتقد بودند زمان کلاس‌های دروس نظری، اغلب بعد از ظهر بوده که از نظر آموزش زمان‌چندان مؤثری نیست.

«اکثر کلاس‌های ما بعدازظهرها در دانشکده پرستاری خارج از شهر برگزار می‌شود، شما فکرتو بکنید صبح تا ظهر تو در بیمارستان کارآموزی داشته باشی و بعدازظهر تازه بخوای با سرویس به دانشکده بری و سر کلاس درس بشینی آیا در شما دیگه توانی وجود داره ... حالا استادت بهترین هم باشه و بهترین آموزش را هم بده شما می‌تونی استفاده کنی؟» (دانشجوی دختر ترم هفتم)

بیشتر دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه ذکر کردند که ساعات ارایه شده برای برخی از واحدهای درسی آن‌ها کم بوده و آن‌ها در این ساعات نمی‌توانند در آن دروس دانش ضروری را کسب کنند. یکی از دانشجویان این مشکل را بدین گونه به تصویر کشید.

«اساتید ما در برخی دروس داخلی- جراحی برای ارایه تمام سرفصل‌ها واقعاً ساعت کم می‌آورند، فکر کنید در چهار جلسه می‌شه تمام سرفصل بیماری‌های عفونی را ارایه کرد ... یا با شش جلسه می‌شه به تمام بیماری‌های غدد، کبد و دیابت برسی، اصلاً داروشناسی را بگم ما همه دانشجوهای پرستاری در آن مشکل داریم» (دانشجوی دختر ترم چهارم)

طبقه سوم: امکانات و محیط نامناسب آموزشی

این طبقه مشکلات مربوط به محیط و تجهیزات آموزشی را توصیف می‌کند. زیرطبقات شامل فضای نامناسب کلاس درس، در دسترس نبودن برخی از منابع درسی و در دسترس نبودن برخی از وسایل کمک آموزشی می‌باشد.

زیرطبقه اول: فضای نامناسب کلاس درس

مشارکت‌کنندگان در این مطالعه ذکر کردند که فضای فیزیکی بعضی از کلاس‌های آن‌ها مناسب نیست. آن‌ها بیان کردند که نور و گنجایش و سروصدای کلاس‌هایشان طبق استاندارد نمی‌باشد و این موضوع یکی از مشکلات مرتبط با فرایند آموزش دروس نظری است.

«من این ترم فقط چند واحد درس عمومی دارم، باور کنید وضعیت کلاس‌های ما استاندارد نیست، صدای وسایل گرمایشی سرسام‌آور است و اصلاً استاد باید داد بزنه تا صدا به گوش برسه ... اگه یه کم دیر برسی اصلاً

امتحانات پایان دوره کاملاً با آموزش طول دوره مطابقت نداشته و سواد آن‌ها را ارزیابی نمی‌کند. در این زمینه یکی از دانشجویان اینگونه به بیان تجربیاتش پرداخت:

«نمره‌هایی که ما از بعضی درس‌ها می‌گیریم اصلاً عادلانه نیست باور کنید بعضی از اساتید به طور دلخواهی نمره بعضی‌ها را کم و زیاد می‌کنند ... بعضی‌ها هم اصلاً مشخص نیست سؤال‌شان را از کجا می‌نویسند، اصلاً کلاً درسی که می‌دهند با سؤال‌شان متفاوت است» (دانشجوی پسر ترم چهارم)

طبقه دوم: برنامه درسی غیر پویا

این طبقه مشکلات مربوط به برنامه درسی را توصیف می‌کند. زیرطبقات شامل سازماندهی نامناسب محتوای آموزش و سازماندهی نامناسب زمان آموزش می‌باشد.

زیرطبقه اول: سازماندهی نامناسب

محتوای آموزش

مشارکت‌کنندگان در این پژوهش معتقد بودند که مخصوصاً در ترم‌های ابتدایی حجم درس‌ها زیاد بوده و تمام واحدهای سخت با هم ارایه می‌شوند که اکثراً پیش نیاز می‌باشند. از سوی دیگر برخی از دانشجویان ادعان داشتند که تعداد واحد دروس عمومی خیلی زیاد است.

«برنامه‌ریزی درسی ما در ترم‌ها یکسان نیست ترم یک و دو حسابی برنامه‌ها شلوغه و درس‌ها هم سخت است تو هم مجبوری همه واحدها را انتخاب کنی تا عقب نمونی ولی الان ما در این ترم واحدهامون و حتی بخش هامون هم سبک شده است» (دانشجوی دختر ترم ششم)

مشارکت‌کنندگان در این مطالعه معتقد بودند که محتوای برنامه آموزش پرستاری ایران، خصوصاً در دروس اصلی پرستاری به شکل کامل ترجمه‌ای است ناکامل از برنامه‌های پرستاری غرب، و دانشجویان را برای ارایه یک مراقبت پرستاری خوب و مطلوب آماده نمی‌کند.

«من مثالی از دروس داخلی- جراحی را بزنم، اساتید کتاب‌های برون را برای ما به عنوان رفرنس پیشنهاد می‌دهند و در کلاس هم بیشتر از این منابع تدریس می‌شود، برخی از سرفصل‌های این کتاب‌ها بیشتر به بیماری پرداخته‌اند، و خیلی کم به پرستاری پرداخته‌اند مثال می‌آورم در مورد بیمای آدیسون و کوشینگ کتاب که بحث چندانی نکرده و اساتید هم چندان چیزی اضافه نمی‌کند» (دانشجوی دختر ترم هفتم)

مشکلات در امر آموزش گردد. بی‌انگیزه بودن دانشجویان و عدم آمادگی آن‌ها در کلاس‌های دروس نظری از جمله مشکلات مربوط به محیط درونی فرد تحت آموزش بود.

زیرطبقه اول: بی‌انگیزه بودن

تعدادی از شرکت‌کنندگان در این پژوهش معتقد بودند که انگیزه‌ای برای درس خواندن ندارند و در کلاس‌ها بدون رغبت شرکت می‌کنند. برخی از دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه به رشته خود علاقه نداشته و این بی‌علاقگی به عنوان مانعی در برابر آموزش مؤثر عمل می‌کرد.

«الان با این شرایط کسی که درس می‌خونه با اون‌ی که درس نمی‌خونه فرقی نمی‌کنه بالاخره همه فارغ‌التحصیل می‌شوند و اون‌ی که شانس و روابط خوبی داره استخدام می‌شه ... باور کنید اساتید در کلاس‌ها از دست بعضی دانشجویها خیلی زجر می‌کشند، با یک عده‌ای طرف باشی که هیچ علاقه‌ای به رشته خود ندارند ... آموزش خوب دیگه معنی نداره ... من بعد از اتمام درسم نمی‌خوام در رشته خودم کار کنم، من می‌خوام فردی مستقل باشم در رشته پرستاری من فکر می‌کنم فرد از خودش اختیاری نداره و باید فقط دستور اجرا کنی» (دانشجوی پسر ترم ششم)

زیرطبقه دوم: عدم آمادگی در کلاس

داده‌های به دست آمده از مطالعه نشان داد که بعضی از دانشجویان، شرکت کردن در کلاس بدون آمادگی قبلی را از مشکلات مربوط به آموزش ذکر کردند. «من همیشه به خودم قول می‌دهم که درس جلسه قبل را بخوانم و سر کلاس آماده حاضر بشوم، ولی اغلب به علل مختلف مثل کمبود وقت و تنبلی و غیره بدون خواندن سر کلاس می‌رم، استاد داره مطالب جلسه قبل را ادامه می‌ده خوب برام خوب جا نمی‌افته، وقتی اون صحبت می‌کنه که حلقه ویلیس شایع‌ترین جا برای آنوریسم است، وقتی من ندونم که حلقه ویلیس کجاست، مطمئناً آموزش تحت تأثیر قرار می‌گیره» (دانشجوی دختر ترم چهارم)

جایی برای نشستن نیست و تو مجبوری جایی بشینی که تا آخر کلاس معذب باشی» (دانشجوی پسر ترم هفتم)

زیرطبقه دوم: در دسترس نبودن برخی از

منابع درسی

در دسترس نبودن منابع درسی به صورت کافی در کتابخانه از مشکلات دیگری بود که در این مطالعه برخی از دانشجویان به آن اذعان داشتند. مشارکت‌کنندگان در این مطالعه بیان کردند که دسترسی به اینترنت برای آن‌ها مشکل می‌باشد و این موضوع روی کیفیت آموزش دانشجویان تأثیر بسزایی می‌گذارد.

«بعضی وقت‌ها که به کتابخونه می‌ری و می‌خوای یک کتاب امانت بگیری، مسئول کتابخونه می‌گه کتاب‌ها دست دانشجویها در امانت هستش این مخصوصاً در مورد کتاب‌های اختصاصی ما مثل برونرها صدق می‌کنه، باور کنید الان کتاب گروه و نمی‌شه همش را تهیه کنی ... در مورد اینترنت هم وضع چندان خوب نیست، سرعت که پایینه و در خوابگاه هم همیشه نمی‌شه به اینترنت وصل شد» (دانشجوی دختر ترم هشتم)

زیرطبقه سوم: در دسترس نبودن برخی از

وسایل کمک آموزشی

برخی از دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه ذکر کردند که برای آموزش به شیوه‌های مدرن وسایل کمک آموزشی از عوامل مؤثر بوده و عدم دسترسی به آن‌ها تأثیر منفی در آموزش دارد.

«در یکی از ترم‌ها یکی از اساتید ما زحمت کشیدند و آموزش مبتنی بر وب را خواستند پیاده کنند، ولی باور کنید به علت عدم دسترسی مناسب به کامپیوتر ما اکثراً، دروس را پرینت گرفته و می‌خواندیم، این که نشد آموزش مبتنی بر وب» (دانشجوی دختر ترم هفتم)

طبقه چهارم: عوامل مربوط به ویژگی‌های

فرد تحت آموزش

در این مطالعه مشخص گردید که عوامل مربوط به ویژگی‌های فرد تحت آموزش به صورت قابل انتظاری در آموزش مؤثر بوده و گاهی می‌تواند منجر به بروز برخی

جدول ۱- مثالی از واحد معنا، محتوای آشکار، محتوای پنهان و کد

واحد معنا	محتوای آشکار	محتوای پنهان	کد
«من یادمه از همون ترم یک که در بعضی از کلاس‌ها حاضر می‌شدم احساس می‌کردم که بعضی از اساتید خودشان اصلاً به رشته پرستاری چندان اعتقادی ندارند، بعضی از اساتید هم که اصلاً به صراحت به پیچ‌ها می‌گفتند که بهتر است از این رشته انصراف داده و رشته دیگری را شروع کنند، خوب شما فکر می‌کنید یک همچنین فردی می‌تواند در امر آموزش موفق باشد؟»	عدم اعتقاد اساتید به رشته پرستاری	عدم تعهد اساتید به حرفه پرستاری	عدم تعهد حرفه‌ای و عدم اعتقاد اساتید پرستاری به رشته خود

جدول ۲- بیوگرافی مشارکت‌کنندگان

تعداد مشارکت‌کنندگان	۱۷
میانگین سن (سال)	۲۱/۸۷
میانگین معدل کل دانشجو	۱۶/۴۵
جنسیت	زن: تعداد (درصد) مرد: تعداد (درصد)
	۱۰ (۵۸/۸۳) ۷ (۴۱/۱۷)

جدول ۳- مشکلات آموزش دروس نظری از ادراک دانشجویان پرستاری

مدرس غیررئیس بخش
• ویژگی‌های فردی مدرس
• مهارت‌های تدریس
برنامه درسی غیرپویا
• سازماندهی نامناسب محتوای آموزش
• سازماندهی نامناسب زمان آموزش
امکانات و محیط نامناسب آموزشی
• فضای نامناسب کلاس درس
• در دسترس نبودن برخی از منابع درسی
• در دسترس نبودن برخی از وسایل کمک آموزشی
عوامل مربوط به ویژگی‌های فرد تحت آموزش
• بی‌انگیزه بودن
• عدم آمادگی در کلاس

بحث

نتایج این مطالعه بیانگر آن بود که عوامل چندگانه در ایجاد و توسعه مشکلات آموزشی فراروی دانشجویان مؤثر می‌باشد که متمرکز بر مدرسین، برنامه درسی، محیط و تجهیزات آموزشی و ویژگی‌های افراد تحت آموزش می‌باشند. این عوامل تحت تأثیر یکدیگر قرار دارند، مثلاً مهارت‌های تدریس مدرس تحت تأثیر فضا و امکانات بوده و علاقمندی دانشجویان نیز متأثر از مدرس می‌باشد.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که تعدادی از دانشجویان ناتوانایی اساتید در کلاس‌داری و عدم تسلط آن‌ها به محتوای درسی را یکی از مشکلات آموزش دروس نظری ذکر کرده بودند. نتیجه مطالعه ثناگو و جویباری با عنوان ویژگی‌های یک مربی شایسته، که به

روش کیفی انجام شد، نشان داد که تجربیات دانشجویان گویای آن است که از منظر آنان از مهم‌ترین ویژگی‌های یک مربی خوب توانمندی‌های مربوط به مدیریت آموزشی است (۲۸). اکثریت دانشجویان در مطالعه علیزاده و سیاح‌ملی عدم آموزش کافی توسط اساتید را در حد زیادی در کیفیت آموزش مؤثر دانسته بودند (۲۹). مطالعه قنبری و یوسفی نشان داد که قدرت اداره و رهبری اساتید، تسلط بر مطالب، میزان تناسب کلاس با مطالب ارایه شده و استفاده صحیح از وقت آموزشی مربوط به هر درس از عواملی بودند که دانشجویان آن‌ها را به عنوان عملکرد اساتید خود ارزیابی کرده بودند (۳۰). در مطالعه نصیری و همکاران میزان تسلط استاد به محتوای درس به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر روی مشکلات آموزشی پزشکی

توسط پژوهشگران بررسی شده بود (۳۱). با توجه به اهمیت مدرس در آموزش دروس نظری، مسؤولین آموزشی دانشگاه‌ها نسبت به این امر توجه نموده و در جهت ارتقای آموزش پرستاری در استخدام و بازآموزی اساتید پرستاری تلاش نمایند.

براساس یافته‌های این مطالعه، دانشجویان پرستاری مواجهه نامناسب مدرس با مشکلات مقرراتی دانشجو را به عنوان یکی از مشکلات آموزش دروس نظری پرستاری، تأکید کردند. در مطالعه کیفی انجام شده توسط نجفی‌کلیانی و همکاران یکی از مضامین اصلی در تدریس مؤثر از منظر دانشجویان پرستاری، ارزش‌گذاری اساتید بود که مصداقی از ارتباط مناسب بین فردی است (۲۳). در مطالعه کیفی انجام شده توسط حشمتی و ونکی، از دیدگاه مشارکت‌کنندگان پژوهش مدرسان بالینی اثربخش به عنوان عضوی از تیم با سایر اعضا ارتباط برقرار کرده و همکاری مؤثر داشتند (۳۳). در مطالعه دیگری که توسط Schonwetter و همکاران انجام شد، دانشجویان دندانپزشکی و بهداشت دهان نیز رابطه استاد و دانشجو در کلاس درس را به عنوان یکی از شاخص‌های مهم تدریس مؤثر کلاسی ذکر کردند (۳۴). Kelly مهم‌ترین خصوصیت تدریس مؤثر در آموزش بالینی را مهارت‌های ارتباطی ذکر کرده است (۳۲). با توجه به این که این مطالعات در مورد تدریس اثربخش در کلاس و آموزش بالینی انجام شده است، ولی عوامل مؤثر در تدریس مشابه همان یافته‌هایی است که در مطالعه ما عدم وجود آن‌ها منجر به وجود مشکلات آموزش دروس نظری می‌گردد.

ارزشیابی نامناسب توسط اساتید یکی دیگر از مشکلاتی بود که در این پژوهش شرکت‌کنندگان به آن اشاره کرده بودند. در مطالعه کیفی انجام شده توسط نجفی‌کلیانی و همکاران یکی از مضامین اصلی در تدریس مؤثر از منظر دانشجویان پرستاری ارزشیابی بود (۲۳). مطالعه نصیری و همکاران نشان داد که اکثریت نمونه‌ها عدم انطباق ارزشیابی و آزمون‌های پایان دوره با آموزش در طول دوره را به عنوان مشکلات آموزشی مطرح نمودند (۳۱). مطالعات انجام شده قبلی نیز بیانگر آن بود که برخی از دانشجویان شیوه ارزشیابی پایان دوره خود را نامناسب بیان کرده بودند (۳۵ و ۳۶). باید اطلاع داشت اگر تدریس مؤثر باشد، اما ارزشیابی مناسبی از فراگیران صورت نگیرد، میزان موفقیت دانشجویان کاهش یافته و منجر به

نارضایتی در آنان خواهد شد. لذا انجام ارزشیابی‌های تکوینی و پایانی مناسب با شیوه‌های نوین تدریس باید از اولویت‌های مدرسین دانشکده‌های پرستاری قرار گیرد.

در این مطالعه مشارکت‌کنندگان بیان کرده بودند که در برخی از ترم‌ها حجم درس‌هایشان زیاد بوده و همچنین ساعات برخی از واحدهای درسی آن‌ها کم و ناکافی است. سیاست برنامه‌های آموزشی بر این اساس است که بتواند برنامه‌های کاملی طراحی نموده و با ارتقای فرآیندهای آموزشی، موجب ارتقای کیفیت آموزشی شوند (۳۱). نتایج مطالعه غفاریان شیرازی و حاتمی‌پور نشان داد که گروهی از دانشجویان خواستار تغییر در برنامه‌های آموزشی خصوصاً در بخش دروس عمومی بودند (۳۷). در پژوهش انجام شده دیگری که توسط معدن‌دار آرایبی در رابطه با انگیزه‌های پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان موفق دانشگاه اصفهان انجام شده است، ویژگی‌های رشته تحصیلی و محتوای برنامه‌ریزی آموزشی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در کیفیت آموزشی دانشجویان عنوان شده است (۳۸). با توجه به این حقیقت که برنامه آموزش دانشجویان پرستاری باید براساس نیازهای دانشجو و نیازهای بهداشتی جامعه باشد، لذا انجام بازبینی در برنامه و کوریکولوم آموزشی دانشجویان پرستاری ضروری به نظر می‌رسد.

در این مطالعه مشارکت‌کنندگان بیان داشتند که یکی از مشکلات آموزش، در دسترس نبودن منابع و وسایل کمک آموزش کافی است. نتایج مطالعه زارعیان و دل‌آرام نشان داد که از مهم‌ترین نقاط ضعف آموزش عدم وجود امکانات رفاهی می‌باشد (۱۹). نتایج مطالعه دهقانی و همکاران نشان داد که یکی از مشکلات آموزش از دیدگاه مربیان و دانشجویان پرستاری، دسترسی ناکافی به امکانات رفاهی و آموزشی است (۳۹). با توجه به اهمیت منابع غیرانسانی در امر آموزش، لازم است مسؤولین آموزشی دانشگاه‌ها نسبت به این امر توجه نموده و در جهت ارتقای آموزش پرستاری به عنوان یکی از حرفه‌های مهم در مراقبت بهداشتی و درمانی تلاش نمایند.

براساس یافته‌های این پژوهش دانشجویان پرستاری نداشتن انگیزه و علاقه را یکی از مشکلات آموزش دروس نظری برشمردند. نتایج مطالعه رحیمی و احمدی نشان داد که عدم وجود علاقه و انگیزه دانشجویان به عنوان مهم‌ترین مانع آموزش دانشجویان

تأثیر ارتباط استاد - دانشجو بر کیفیت داده‌ها و مصاحبه‌ها و خودسانسوری دانشجو بوده است. که با ایجاد محیط دوستانه در مصاحبه و توضیح این مورد که تمام گفته‌های دانشجو محرمانه خواهد ماند، سعی در رفع این مشکل شد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این مطالعه می‌توان اذعان کرد که مسؤولین آموزش با شناخت کامل از مشکلات آموزش دروس نظری از دیدگاه دانشجویان پرستاری، می‌توانند با بهبود شرایط محیط‌های آموزش از نظر امکانات و تجهیزات، مدرسان پرستاری را کمک کنند که آن‌ها با ارتقای مهارت‌های تدریس و به‌کارگیری مهارت‌های ارتباطی باعث افزایش اعتماد به نفس دانشجویان شده و فراگیران را برای یادگیری علاقمند و با انگیزه نمایند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله، از کلیه دانشجویان محترم پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه که در انجام این پژوهش به عنوان مشارکت‌کننده همکاری نمودند، تقدیر و تشکر می‌گردد.

پرستاری است (۶). نتایج مطالعه نصیری و همکاران با عنوان «عوامل مؤثر بر یادگیری مهارت‌های بالینی پرستاری از دیدگاه مربیان و دانشجویان» نشان داد که ۱۰۰٪ از مربیان ایجاد انگیزه برای یادگیری مهارت‌های بالینی در دانشجویان را مؤثرترین عامل دانسته‌اند (۳۱). در بحث آموزش داشتن انگیزه کافی و علاقمندی به رشته پرستاری از اهمیت زیادی برخوردار است، به نظر می‌رسد یکی از راه‌های برطرف کردن این مشکل گزینش دانشجویان پرستاری از افراد علاقمند به این رشته می‌باشد، از سوی دیگر با استفاده از اساتید علاقمند و حرفه‌ای، مخصوصاً در سال‌های اول آموزش پرستاری می‌توان در افزایش انگیزه و ارتقای آموزش دانشجویان پرستاری گام مؤثری برداشت.

براساس یافته‌های این پژوهش دانشجویان پرستاری نداشتن آمادگی حضور در کلاس درس را یکی از مشکلات آموزش دروس نظری برشمردند. در مطالعه کیفی انجام شده توسط نجفی‌کلیانی و همکاران یکی از مضامین اصلی در تدریس مؤثر از منظر دانشجویان پرستاری آمادگی بود، به طوری که از دیدگاه دانشجویان پرستاری آمادگی استاد و آمادگی دانشجو منجر به تدریس اثربخش در کلاس می‌شده است (۲۳). از محدودیت‌های این مطالعه احتمال

منابع

- 1 - Pollard C, Ellis L, Stringer E, Cockayne D. Clinical education: A review of the literature. Nurse Education in Practice. 2007; 7: 315-322.
- 2 - Poorman SG, Webb CA, Mastorovich ML. Students' stories: how faculty helps and hinders students at risk. Nurse Educ. 2002; 27(3): 126-31.
- 3 - Kebriae A, Rodbary M, Rakhshani M, Mir Lotfi PR. Evaluation of students about quality educational services to them in Zahedan University of medical sciences. Tabib Shargh. 2005; 2(7): 139-46. (Persian)
- 4 - Issenberg SB, McGaghie WC, Petrusa ER, Lee Gordon D, Scalese RJ. Features and uses of high-fidelity medical simulations that lead to effective learning: a BEME systematic review. Med Teach. 2005; 27(1): 10-28.
- 5 - Makarem S, Dumit NY, Adra M, Kassak K. Teaching effectiveness and learning outcomes of baccalaureate nursing students in a critical care practicum: a Lebanese experience. Nurs Outlook. 2001; 49(1): 43-9.
- 6 - Rahimi A, Ahmady F. [The obstacles and improving strategies of clinical education from the viewpoints of clinical instructors in Tehran's Nursing Schools]. IJME. 2005; 5(2): 73-9. (Persian)

- 7 - Hezaveei MM, Fathi I. Comparison of the effect of two methods of consultant and guidance on information, attitude and function of student's consultants of Hamedan University of Medical Sciences, Iran. J Educational Development Center of Isfahan University of Med Sciences. 2004; 1(2): 85-93. (Persian)
- 8 - Makarem S, Dumit NY, Adra M, Kassak K. Teaching effectiveness and learning outcomes of baccalaureate nursing students in a critical care practicum: a Lebanese experience. Nurs Outlook. 2001; 49(1): 43-9.
- 9 - Lameaei A. Clinical education ahead of current event. J Urumia Med. 2006; 17(1): 54-9. (Persian)
- 10 - Ward RP, Saylor C. Nursing school curricula and hospital-based training programs. AORN J. 2002; 76(6): 1022-31.
- 11 - Tang FI, Chou SM, Chiang H. Students' Perceptions of Effective and Ineffective Clinical Instructors. J Nurs Educ. 2005; 44(4): 187-192.
- 12 - Barahimi A. Comparison of clinical education difficulties of instructors and final year nursing student's. Isfahan J Res Med Sci. 1998; 3(1): 16-9. (Persian)
- 13 - Kazu IY, Kazu H, Ozdemir O. The effects of mastery learning model on the success of the students who attended: Usage of basic information technologies course. Educational Technology and Society. 2005; 8(4): 233-43.
- 14 - Lindop E. Factors associated with student and pupil nurse wastage. J Advan Nurs. 1987; 12(6): 751-6.
- 15 - Doust M. Student nurses and counseling services. Nurs Standard. 1991; 5(15): 35-7.
- 16 - Valizadeh S, Abedi HA, Zamanzadeh V, Fathiazar E. Challenges of Nursing Students during Their Study: A Qualitative Study. Iranian Journal of Medical Education. 2008; 7(2): 397-406. (Persian)
- 17 - Rokhi F, Khadivzade T. Current mistakes in the evaluation of the student's practices in the education of clinacal courses from the student's view point in nursing & midwifery School of Mashhad University. The collection of papers of the 6th national congress of medical education. 2003. P. 25. (Persian)
- 18 - Zeighami R, Fasele M, Jahanmiri SH, Ghodsbini F. Clinical education problems from the student's viewpoint. Journal of Ghazvin university of medical sciences. 2004; 30(8): 52-55. (Persian)
- 19 - Zareeyan A, Delaram M. The situation of clinical education from the student's viewpoints in nursing & midwifery School of Shahrekord University of medical sciences. The Iranian journal of education in medical sciences. 2006; 6(2): 134-139. (Persian)
- 20 - Sharif F, Masoumi S. A qualitative study of nursing student experiences of clinical practice. BMC Nursing. 2005; 4: 6 doi: 10.1186/1472-6955-4-6.
- 21 - Changiz T, Malekpour A, Zargham-Boroujeni A. Stressors in Clinical Nursing Education in Iran: A Systematic Review. IJNMR. 2012; 17(6): Incomplete Issue
- 22 - Arasteh HR, Mahmudirad M. Effective Education: Approach to evolution of education by students. Journal of Semnan University of Medical Sciences. 2003; 5: 1-7. (Persian)
- 23 - Najafi Kalyani M, Sharif F, Jamshidi N, Karimi Sh. Students' perceptions of effective teaching in nursing education: A qualitative study. Nursing Research J. 2010; 5(19): 6-15. (Persian)
- 24 - Streubert HJ, Carpenter DR. Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2007.

- 25 - Hsieh HF, Shannon SE. Three approaches to qualitative content analysis. *Qual Health Res.* 2005; 15(9): 1277-88.
- 26 - Schilling J. On the pragmatics of qualitative assessment: Designing the process for content analysis. *European Journal of Psychological Assessment.* 2006; 22(1): 28-37.
- 27 - Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Educ Today.* 2004; 24(2): 105-12.
- 28 - Sanagoo A, Joibari L. A merited clinical instructor characters. *Iran J Med Educ.* 2004; 10: 27. (Persian)
- 29 - Alizadeh M, Saiyah meli M. Viewpoint of Interns in medical school about clinical education problem and improving strategies at Tabriz medical university. 7th National Congress of Medical Education. 2005; Tabriz, Iran. (Persian)
- 30 - Ghanbari M, Yoosefi M. Assesment viewpoint of medical student about professors' educational function in Golestan medical university. 8th National Congress of Medical Education. 2009; Shiraz, Iran. (Persian)
- 31 - Nasiri KH, Kahbazi M, Norouzi A, Nasri SH. The medical education problems and possible Solutions in staggers and intern's view points of Arak University of Medical Sciences. *AMUJ.* 2009; 12(4): 111-121. (Persian)
- 32 - Kelly C. Student's perceptions of effective clinical teaching revisited. *Nurse education today.* 2007; 27: 885-892.
- 33 - Heshmati F, Vanaki Z. Effective clinical instructor: A qualitative study. *Nurs Res.* 2009; 4(13): 39-53. (Persian)
- 34 - Schonwetter DJ, Lavigne S, Mazurat R, Nazarko O. Students' perceptions of effective classroom and clinical teaching in dental and dental hygiene education. *Journal of Dental Education.* 2006; 70(6): 624-635.
- 35 - Fakhari A, Kargarmaher M, Gholizadegan A. Viewpoint of Interns in medical school about exam metod at clinical department. 7th National Congress of Medical Education. 2005; Tabriz, Iran. (Persian)
- 36 - Yaghoobi T, Saleme F. Assessment of clinical education problem and improving strategies from the viewpoint of medical student at Mazandaran medical university 2004. 7th National Congress of Medical Education. 2005; Tabriz, Iran. (Persian)
- 37 - Ghafarian Shirazi H, Hatami poor E. Assesmsnt of basic science lesson quality and quantity proportion with medical student need in clinical section at Yasuoj medical university 2004. 7th National Congress of Medical Education. 2005; Tabriz, Iran. (Persian)
- 38 - Maadandar-Araei A. Study of Isfahan University of Medical Sciences successful students' attitude for educational progress in Isfahan University of Medical Sciences to improve the higher educational curriculum. Master thesis. Isfahan University of Medical Sciences & Health Services, 2004. (Persian)
- 39 - Dehghani KH, Dehghani H, Fallahzadeh H. Clinical education problem from the viewpoints of clinical instructors and nursing students in Shahid Sadoghi Yazd Nursing and Midwifery faculty. *Iran J Med Educ.* 2005; 5(1): 24-33. (Persian)

Exploration of students' perceptions of issues in nursing theoretical courses: a qualitative research

Hemmati Maslakkpak¹ M (Ph.D) - Habibzadeh² H (Ph.D).

Introduction: Ensuring the quality of education is one of the responsibilities of nurse instructors. Understanding the educational issues related to theoretical courses to improve the quality of nursing education. The purpose of this study was to explore students' perceptions of issues in nursing theoretical courses.

Methods: A qualitative design using a conventional content analysis approach was used to collect and analyze data. Semi structured interviews were conducted with 17 nursing students chosen using purposeful sampling.

Results: During data analysis, four main categories were developed: “ineffective instructor”, “non-dynamic curriculum”, “problems regard to external environment of education”, and “factors related to the individual student”.

Conclusion: It was shown that education issues are caused by different factors. It is suggested that educational administrators should provide educational facilities and help with the improvement of instructors' teaching and communication skills in order to take effective steps in removing educational issues, and enhance students' motivation and confidence.

Key words: Theoretical courses, educational issues, nursing students, qualitative research

1 - Corresponding author: Assistant Professor, School of Nursing and Midwifery, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran

e-mail: hemmatma@yahoo.com

2 - Assistant Professor, School of Nursing and Midwifery, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran



Journal of Nursing Education

Vol. 1 No. 2 Winter 2013

- Exploration of context of the cultural care education in Iran 8*
Heidari MR (Ph.D) - Anooshe M (Ph.D) - Azadarmaki T (Ph.D) - Mohammadi E (Ph.D).
- Exploration of students' perceptions of issues in nursing theoretical courses: a qualitative research..... 20*
Hemmati Maslampak M (Ph.D) - Habibzadeh H (Ph.D).
- Assessment of knowledge and beliefs' barriers to living with type 2 diabetes and its related factors..... 28*
Majlessi F (MD) - Mohebbi B (MD) - Tol A (Ph.D) - Rahimi Froshani A (Ph.D).
- Achievement of educational goals from the perspectives of undergraduate nursing students and head nurses..... 35*
Mahram B (Ph.D) - Vahidi M (MSc.) - Namdar Areshtanab H (MSc.) - Hoseini Shahidi L (MSc.) - Mojalli M (MSc.).
- Assessment of students' achievement to the goals of the fundamental of nursing course..... 41*
Mojalli M (MSc.) - Mahram B (Ph.D).
- The effect of the assertiveness training program on nursing students' assertiveness skills..... 52*
Taghavi Larijani T (Ph.D) - Rezayat F (MSc.) - Seyedfatemi N (Ph.D) - Mehran A (MSc.).
- Determination of the numerical scores of occupational hazards and their predisposing factors among nurses working in educational hospitals in Arak city..... 61*
Varvani Farahani P (MSc.) - Hekmat Pou D (Ph.D) - Amini H (St.).
- Comparison of the effect of WebQuest and lecture on students' learning of electrocardiogram interpretation..... 69*
Najafi SS (MSc.) - Haghighi M (MSc.) - Kaveh MH (Ph.D) - Mansori P (MSc.).